

Unapređivanje Saradnje - Bilten

Ipa programa prekogranične saradnje
Crna Gora-Albanija i Crna Gora-Kosovo
2014-2020

Avgust 2020

IZVOR: RAZVOJ EKOTURIZMA NA BALKANSKIM ALPIMA (CZIP CRNA GORA)

SADRŽAJ

Osmo izdanje biltena donosi informacije o aktivnostima i događajima koji su sprovedeni u Ipa programima prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija i Crna Gora - Kosovo* 2014-2020.

Više informacija o programima možete pronaći u nastavku.

Ipa program prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija 2014-2020

Opšti cilj programa je promovisanje/jačanje dobrosusjedskih odnosa i socio-ekonomskog razvoja pograničnih regija, kroz valorizaciju njihovog turističkog potencijala, ekološki održiv i društveno inkluzivni ekonomski razvoj, uvažavajući njihovo zajedničko kulturno i prirodno nasljeđe.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

Ipa program prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo 2014-2020

Opšti cilj programa je poboljšanje standarda i kvaliteta života ljudi u programskom području, kroz ekološki održiv i socijalno inkluzivni ekonomski razvoj regiona, uz poštovanje zajedničke kulturne i prirodne baštine.

Kliknite [ovdje](#) za više informacija.

- »» Povećanje zapošljivosti žena korišćenjem poljoprivrednih potencijala dviju zemalja.....2
- »» Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija 2014-2020.....3
- »» Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa programa prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo 2014-2020.....5

Ova publikacija je izdata uz podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije je isključiva odgovornost Zajedničkog tehničkog sekretarijata Programa prekogranične saradnje Crna Gora – Albanija i Crna Gora – Kosovo i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΥΛΗ*

KOSOVO I UG BILTENI SARADNJE UNIZU SARADNJE

*Ovakvo imenovanje ne dovodi u pitanje stavove o statusu, i u skladu je sa rezolucijom UNSCR 1244 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o kosovskom proglašenju nezavisnosti.

Ovaj projekat je finansiran
od strane Evropske unije

MNE - ALB
IPA-PROGRAM PREKOGRAIČNE SARADNJE
CRNA GORA - ALBANIJA 2014-2020

MNE - KOS
IPA-PROGRAM PREKOGRAIČNE SARADNJE
CRNA GORA - KOSOVO 2014-2020

CBC ZOOM

Povećanje zapošljivosti žena korišćenjem poljoprivrednih potencijala dviju zemalja

Projekat *Ženska strana kvaliteta* završen je oktobru 2019. godine, a sprovele su ga Opština Ulcinj, Monitoring grupa Ulcinj - MogUL, UET centar i Opština Mirdite. Ciljna grupa projekta bile su nezaposlene žene koje žive u ruralnim zajednicama, biznisi (posebno hoteli, restorani, tržnice), kao i lokalne vlasti. Kapaciteti žena iz ruralnih područja Ulcinja i Mirdite povećani su kroz razne treninge, priručnike, studijske posjete i radionice. Sve je to učinjeno kako bi se osposobile potrebnim vještinama i kako bi se iskoristio poljoprivredni potencijal dviju susjednih zemalja. Nakon toga su organizovana dva promotivna sajma, aktivnost koju, po riječima menadžerke projekta, projektni partneri žele nastaviti i u budućnosti.

Menadžerka projekta **Vjolca Lika-Čobaj** zadovoljna je rezultatima i mišljenja je da je „U okviru projekta postignut niz rezultata koji su vidljivi i danas, poput izgradnje kapaciteta žena koje su učestvovala, povećanje podrške relevantnih institucija na lokalnom i nacionalnom nivou, kao i povećanje mogućnosti za integraciju prekograničnog tržišta između Crne Gore i Albanije, posebno kada govorimo o promociji lokalnih proizvoda i korištenju tih kapaciteta u obogaćivanju turističke ponude obje države.“

Naglasila je važnost praćenja postignutih rezultata i podršku lokalnih vlasti u pružanju pomoći u nastavku organizacije sajmova kako bi se plasirao i promovisao rad i proizvodi žena iz prekograničnih predjela. Štaviše, izjavila je da će u narednom periodu važnu ulogu imati mjere potpore lokalnih samouprava obje države u smislu podsticaja razvoja ženskog preduzetništva.

Dodala je da su se nakon završetka projekta, učesnice organizovale u ženska udruženja i sada imaju više prilika za poboljšanje svog položaja.

Po mišljenju projektnih partnera, mogućnosti stvorene u okviru projekta, kao što je mogućnost registracije njihovog gazdinstva i/ili djelatnosti, otvorile su dodatne prilike za plasman na tržište.

Na pitanje o važnosti prekograničnih projekata koji u fokusu imaju nova radna mjesta, **Lika-Čobaj** smatra da važnost projekata koji se bave pitanjem zapošljavanja u prekograničnoj regiji leži u mogućnostima koje nude takve inicijative.

Ona naglašava: „S obzirom da se na tim područjima javljaju gotovo isti problemi i da se stanovništvo tih područja suočava s istim izazovima i ograničenjima, zajednički pristup u ovom slučaju pomaže u unapređivanju pitanja zapošljavanja u obje države.“

Na kraju, ocijenila je da glavni problem zapošljavanja leži u jazu između onoga što tržište traži i onoga što se na tržištu nudi. Bilo koja vrsta inicijative koja za cilj ima smanjivanje ovog jaza, direktno utiče na povećanje zaposlenosti u dvije susjedne države.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Albanija

Kontejneri i zelena ostrva za lokalne zajednice u Beranama i Malesi e Madhe

U okviru projekta *Zelena ostrva*, partneri Opština Berane, VIS Albanija, Opština Malesi e Madhe i CARITAS Crna Gora nastavili su s nizom aktivnosti u 2020. godini. Naime, zelena ostrva su postavljena na osam lokacija u Beranama tokom avgusta. Ova mjesta predstavljaju prve ekološke tačke za selektivno prikupljanje otpada ove vrste u Crnoj Gori.

Kroz projekat se daje doprinos unapređenju sistema upravljanja otpadom u Beranama i Malesi e Madhe.

U okviru istog projekta, set od 32 kontejnera od 1100 litara isporučen je Kopluku 11. juna 2020. godine i biće dio 8 zelenih ekoloških ostrva koja će biti izgrađena u Malesi e Madhe za odvojeno sakupljanje otpada u oblastima Kopluk, Gruemira i Bajza.

Projekat je započeo u aprilu 2018. godine, a završetak projekta planiran je do kraja oktobra ove godine.

Online izložba

Polimski Muzej i Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije, Regionalni savjet Skadra i EuroPartners Development iz Albanije zajednički sprovode projekat *Očuvanje kulturnih pejzaža Albanije i Crne Gore*. U svjetlu mjera vezanih za pandemiju COVID 19, Regionalna razvojna agencija za Bjelasicu, Komove i Prokletije u Crnoj

Gori organizovala je internet izložbu putem društvenih mreža. Sve objavljene fotografije su sa područja Polimja.

Fotografije sa izložbe pogledajte [ovdje](#).

Završen projekat Mladi Crne Gore i Albanije u zasadima malina

Opština Petnjica, Nacionalno udruženje malinara Crne Gore, Srednja škola Petnjica, Nacionalna stručna srednja škola "Ndre Mjeda" i NVO COSPE Albanija, kao partneri u projektu *Mladi Crnogorci i Albanci u zasadima malina*, organizovali su brojne aktivnosti sa ciljem pomoći novim lokalnim proizvođačima malina u Crnoj Gori i Albaniji. Projekat je završen 31. avgusta 2020. godine.

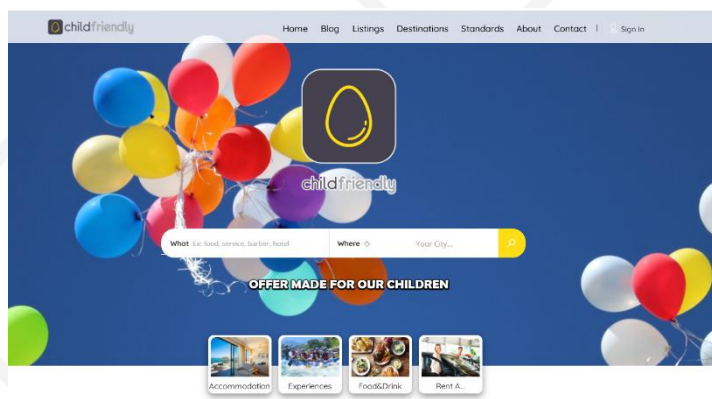
Rezultati projekta sa crnogorske strane predstavljeni su na Radio Televiziji Crne Gore. Pogledajte video materijal klikom [ovdje](#).

U Albaniji su nakon isporuke opreme i postavljanja plantaža mladi proizvođači malina već ubrali svoje prve plodove.

Promovisan dječiji turizam u prekograničnoj oblasti

Udruženje za demokratski prosperitet – Zid i Centar “Djeca danas” iz Albanije u okviru predviđenih aktivnosti projekta *Dječiji turizam u prekograničnoj oblasti* pokrenuli su internet stranicu <http://www.childfriendlytourism.com>.

Internet stranica nudi preporuke za smještaj djece, mjesta za hranu i piće, usluge iznajmljivanja automobila i rute za avanture u ove dvije partnerske zemlje.

Promotivni video gastronomskog turizma u Puki

U okviru projekta *Lokalna gastronomija kao turistička ponuda prekograničnog regiona* izrađen je i objavljen promotivni video turističke ponude Puke. Video, naime, odražava slike regije i postupak pripreme tradicionalnih recepata pomoću organskih proizvoda sa područja Puke.

Pogledajte promotivni video gastronomskog turizma u Opštini Pukë klikom [ovdje](#).

Obavezno pogledajte i kuvare objavljene u okviru projekta:

Kuvarsku knjigu *Gorska trpeza* možete preuzeti [ovdje](#).

Recepte iz regiona Puke možete preuzeti [ovdje](#).

BRZE ČINJENICE – INTERNET STRANICE PROJEKTA

Posjetite i internet stranice promovisane u okviru projekta *Lokalna gastronomija kao turistička ponuda prekograničnog regiona* - <https://www.ruralholiday.me/> i <http://www.gastro-puka.com/>.

Vijesti iz projekata finansiranih u okviru Prvog poziva Ipa Programa prekogranične saradnje Crna Gora - Kosovo

Oprema za reciklažno dvorište isporučena u Plavu i Đakovici

U okviru projekta *Prekogranične zajedničke inicijative za bolje upravljanje otpadom* koji sprovodi D.O.O "Komunalne djelatnosti Plav" iz Crne Gore u partnerstvu s Regionalnim proizvođačem za otpad Čabradi iz Đakovice na Kosovu, završena je izgradnja reciklažnog dvorišta u Plavu. U okviru projekta završena je i nabavka opreme i kontejnera za Opštinu Plav.

Pogledajte promotivni video [ovdje](#).

i2 Space obuka: Grafički dizajn za preduzetnike

U periodu od 8. do 10. jula 2020. u prostorijama Centra kompetencija Podgorica organizovana je *i2 Space* obuka: Grafički dizajn za preduzetnike. Naime, trodnevna obuka je organizovana u okviru projekta *Samozapošljavanje i socijalno preduzetništvo za mlade* koji sprovode Asocijacija za demokratski prosperitet – Zid, NVO Lens, Liberalni Demokratski Centar i Centar kreativnih vještina.

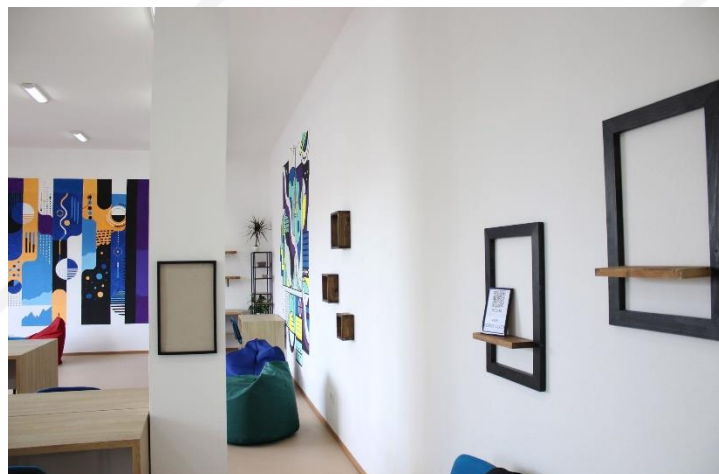
Cilj obuke bio je upoznavanje učesnika sa osnovnim postulatima grafičkog dizajna, osnovama rada u Photoshop-u (i/ili njegovom besplatnom surogatu na web-u – www.photopea.com) kako bi kroz primjenu stečenih znanja i kroz praktični dio ovog treninga, razvili koncept vizuelnog identiteta svojih projekata za štampane i digitalne medije.

U okviru ovog projekta biće uspostavljena dva I2 prostora (I2 space), jedan u Podgorici, drugi u Peći. Prostor I2 na Kosovu je u završnoj fazi uspostavljanja. Naime, prije ugradnje opreme i početne obuke, projektni tim nadgledao je pripreme u prostoru za ideje i inovacije *I2space* u Peći.

Prostor, koji je dio projekta finansiranog od strane EU kroz Ipa Program prekogranične saradnje Crna Gora – Kosovo, biće mjesto za rad i druženje mladih iz opština Peć, Istok i Dečani, a postaće i dio *i2 Space* zajednice.

Ovaj prostor će olakšati saradnju mladih iz pograničnog regiona sa mladima Crne Gore u razmjeni ideja, razvoju prototipova i osnivanju *start-up* preduzeća.

Kupljena oprema za demo farme / postavljena demo polja

U okviru projekta *Zeleni poslovi za bolju budućnost prekogranične regije Crne Gore i Kosova*, projektni partneri sprovode aktivnosti u opštinama u Crnoj Gori i Kosovu.

Nakon procesa opremanja demo farmi i završetka obuke 25 odabranih stočara u opštinama Andrijevića, Berane i Plav, u svrhu izgradnje kapaciteta stočara sa područja Kosova, zasađene su dvije parcele u ruralnom području Dečana: parcela lucerke, površine 4 hektara i parcela kukuruza, površine 3 hektara.

Obilježavanje nedelje prevencije raka grlića materice

U okviru projekta CARES – prekogranične akcije u sektoru reproduktivnog zdravlja, Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore – FORS Crna Gora i ECMI Kosovo – Evropski Centar za Manjinska Pitanja, sproveli su niz aktivnosti. Naime, nakon produkcije promotivnih TV spotova, završetka opsežne kampanje i nakon obilježavanja oktobra kao Mjeseca borbe protiv raka dojke, proizvedene su brošure u okviru nedelje prevencije raka grlića materice. Brošura Rano otkrivanje i prevencija raka dojke i grlića maternice dostupna je na [crnogorskom](#) i [albanskom](#) jeziku.

Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima

Projekat *Razvoj ekoturizma na Balkanskim Alpima* sprovode Centar za zaštitu i proučavanje ptica, Kosovski Centar za zagovaranje i razvoj – KADC, Gorska služba spašavanja Crne Gore i Udruženje planinara i alpinista „Pashtriku“. U okviru projekta, projektni partneri započeli su sa obilježavanjem planinarske staze na Prokletijama.

Obilježavanje pješačkih staza vrši se u cilju povećanja sigurnosti turista, ali i promocije turističkih potencijala ovog područja.

Trenutno se obilježava više od 50 km staza na masivu koji povezuje Crnu Goru i Kosovo. Prekogranična staza će dobiti i svoju mapu i biti spremna za doček turista.

Održane radionice i akcije čišćenja

U okviru projekta Ujedinjeni protiv zagađenja – UAP koji sprovode Opština Petnjica, Opština Đakovica, Let's Do It Peja i Centar za regionalni razvoj – Rožaje, nastavilo se sa aktivnostima u prekograničnoj regiji. Naime, u sklopu njihovih aktivnosti, tokom Međunarodnog dana zaštite životne sredine sprovedena je akcija čišćenja dvije divlje deponije u saradnji sa Opštinom Đakovica i K.R.M Čabradi.

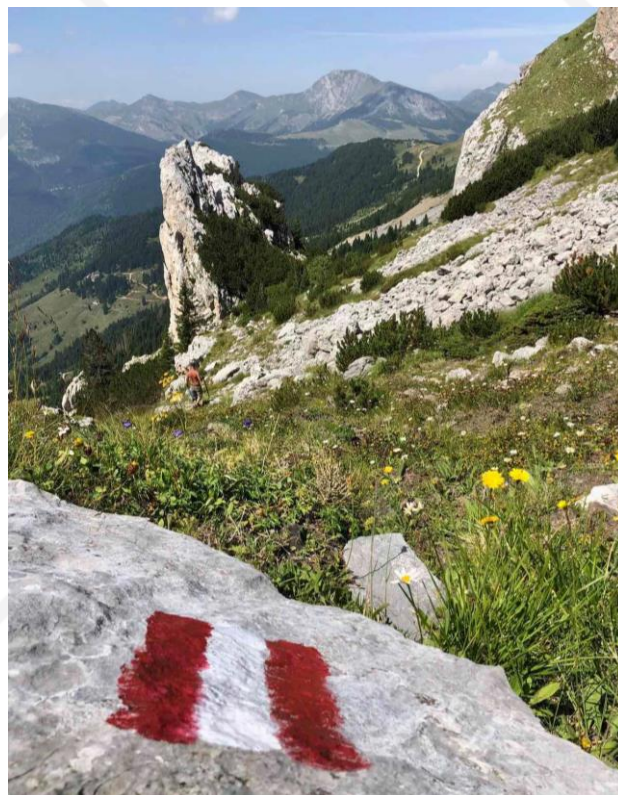
Pogledajte video [ovdje](#).

Signalizacija prekograničnih staza

Projekat *Uklete planine – izvrsna vanjska destinacija* sprovode Regionalna razvojna agencija - Zapad i Opština Peć na kosovskoj strani, u saradnji sa Regionalnom razvojnom agencijom za Bjelasicu, Komove i Prokletije i Turističkom organizacijom Plav, na crnogorskoj strani.

Tokom avgusta nastavljeno je postavljanje signalizacije na terenu te će turisti koji posjećuju Peć i Dečane na Kosovu i Plav, Gusinje, Andrijevicu, Berane i Rožaje u Crnoj Gori, imati poboljšanu turističku ponudu.

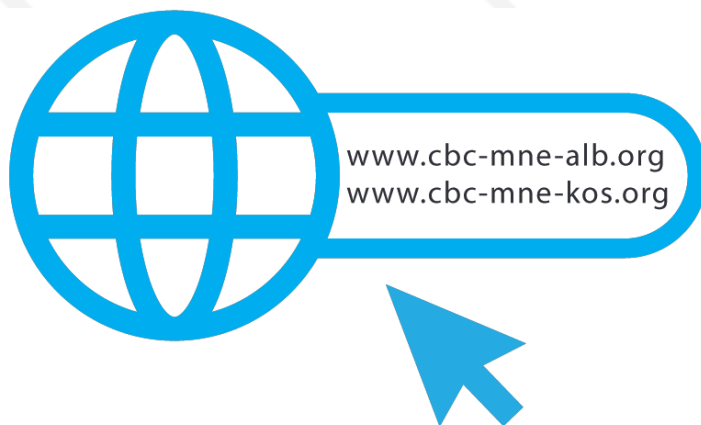

BRZE ČINJENICE – Svjetski dan zaštite životne sredine

Svjetski dan zaštite životne sredine, čiji je domaćin Kolumbija ove godine, najpoznatiji je dan za zaštitu životne sredine. Od 1974. godine obilježava se svake godine 5. juna i to kroz: angažovanje vlada, preduzeća, poznatih ličnosti i građana da usmjere svoje napore na hitno ekološko pitanje.

Ove godine tema je biodiverzitet - briga koja je i hitna i egzistencijalna. Nedavni događaji, od požara u Brazilu, Sjedinjenim Državama i Australiji do najezde skakavaca širom Istočne Afrike - i sada, globalne pandemije bolesti - pokazuju međusobnu zavisnost ljudi. (internet stranica Ujedinjenih nacija)

VAŽNO: ZTS je na raspolaganju potencijalnim aplikantima i korisnicima bespovratnih sredstava preko ustaljenih komunikacionih kanala uzimajući u obzir da je cjelokupno osoblje ZTS-a kontinuirano radilo iz svojih domova a odnedavno na uobičajeni način, iz svojih kancelarija. U slučaju da vam je potrebna pomoć ili informacije u vezi sa prekograničnim programima, [kontaktirajte nas](mailto:kontaktirajte@nas.com).

»» Operativne strukture programa (kliknite na ikone kako bi posjetili njihovu internet stranicu)

Kancelarija za evropske integracije

Ministarstvo finansija
Direktorat za finansiranje i ugovaranje
sredstava EU pomoći

MINISTRY FOR EUROPE AND FOREIGN AFFAIRS

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo
Qeveria - Vlada – Government
Ministria e Pushtetit Lokal
Ministarstvo lokalne samouprave
Ministry of Local Government

**ZAJEDNIČKI TEHNIČKI SEKRETARIJAT IPA
PROGRAMA PREKOGRANIČNE SARADNJE
CRNA GORA – ALBANIJA | CRNA GORA – KOSOVO 2014–2020**

Zajednički tehnički sekretarijat – **Sjedište**
Adresa: Beogradska 17, 81 000 Podgorica, Crna Gora
Telefon: + 382 20 240 784; + 382 20 240 631;

Sanja TODOROVIĆ
Šefica Zajedničkog tehničkog sekretarijata
E-mail: sanja.todorovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Maja RADOVIĆ
Službenik za finansije i nabavke
E-mail: maja.radovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Nikola ĐONOVIĆ
Projektni službenik
E-mail: nikola.djonovic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Almir ČAUŠEVIĆ
Projektni službenik
E-mail: almir.causevic@jts-mne-alb-mne-kos.org
Petar BELADA
Administrativni asistent
E-mail: petar.belada@jts-mne-alb-mne-kos.org

Zajednički tehnički sekretarijat – **Kancelarija Antene Skadar**
Adresa: Rruga Ndoc Çoba, br 1 Skadar, Albanija
Telefon: + 355 22 80 20 80;

Andi ÇEKAJ
Projektni službenik u Anteni
E-mail: andi.cekaj@jts-mne-alb-mne-kos.org

Zajednički tehnički sekretarijat – **Kancelarija Antene Priština**
Adresa: Ulica Tirana, ulaz D, V sprat, broj 53, (kompleks PRIME), 10 000 Prishtina, Kosovo

Gazmir RACI
Projektni službenik u Anteni
E-mail: gazmir.raci@jts-mne-alb-mne-kos.org

www.cbc-mne-alb.org | www.cbc-mne-kos.org

Ovaj projekat je finansiran
od strane Evropske unije